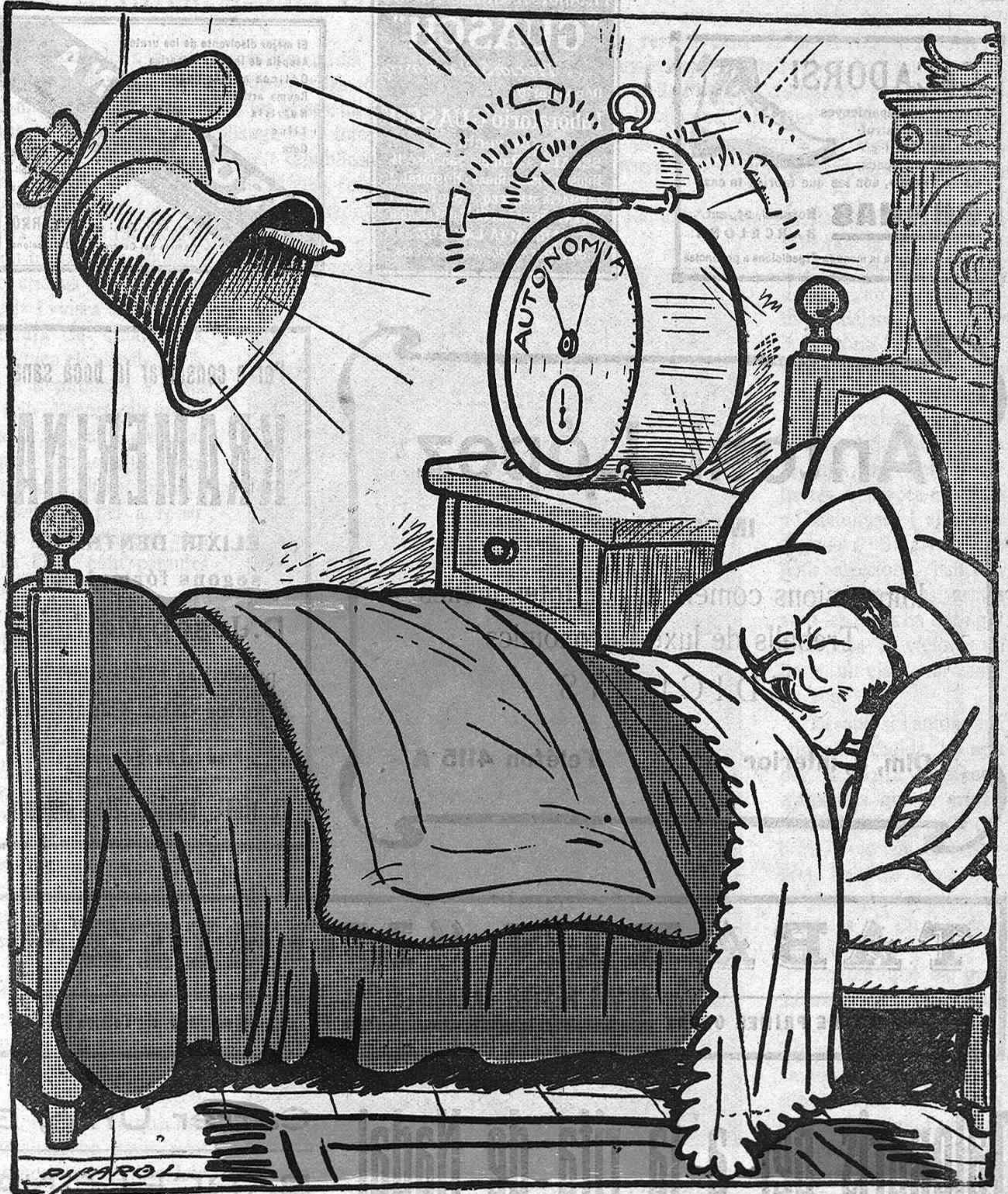

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2082

15 cèntims==Atrassats 30

Barcelona, 21 Novembre de 1918

EL DORMILEGA

—Diablel... Ara que començava a trencar el són!

Enjuáguese Vd. la boca dos veces al día con
Agua oxigenada neutra "FORET"
 y se preservará Vd. de la grippe

BLOKS NOTES a 10 cènts.
 Bazar de la Unión Unió, 3-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadenyas més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
 BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

ANTIGUO JARABE
 Y
 PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"
 Precio: 5 Ptas frasco
 Depositario:
 Laboratorio "GUASCH"
 De venta:
 SEGALÀ · Rambla San José, 14
 HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
 FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
 VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
 FARMACIA LA CRUZ
 en todas las buenas farmacias.

BAZAR DE LA UNION 8, UNIÓN, 8
 BARCELONA
 Utills per a escriptori · Tintes superiors

El mejor disolvente de los uratos
 Asepsia de las vías urinarias
 Oálitos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Tifus
 Gota

UROMETINA
 LAMBIOTTE HERMANOS
 5 mg. Urotropina - Hexametileno tetramina Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
 Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Antoni López
 IMPRESSOR
 Impressions comercials de totes menes
 Treballs de luxe i econòmics
 EDICIONS
 Olm, 8, interior Teléfon 4115 A

Per a conservar la boca sana
KRAMERINA
 ELIXIR DENTRIFIC
 segons fórmula de
 D. Josep Meifrén
 preparat en el laboratori del
 Doctor Cabot Cadafalch
 Preu del frasc 4 pessetes
 EN VENDA: Diputació, 264. - Barcelona

TABARIN "MORITZ"
 GRANS FESTES TABARINESQUES
 RESTAURANT DE PRIMER ORDRE Plaça Sepúlveda, 183 :: Teléfon 2044 A

Talonnaris per a la rifa de Nadal Carrer Unió, 3
 BARCELONA

CRONICA

LA RAMBLA DE BABEL

Les Rambles han tingut, més que un dia, una setmana de glòria. Mireu. Hem vist desfilat per les Rambles totes les manifestacions, les roges i les grises, totes les processons, tots els escamots bullanguers i totes les banderes. Però les manifestacions eren republicanes, catalanistes, carlines, cíviques o eclesiàstiques, és a dir, un troç de ciutat, no pas tota ella. Mes ara, senyor, quina Barcelona més extraordinària hem trobat a la Rambla! Se cridava «visca Espanya!» i «visca la independència de Catalunya!», «visquen els aliats!» i «visca la República!» i «visca el reil!». Després els moris, als tirans, al Kaiser, an aquell i an aquella. Moris que uns altres mataven desseguida, per a ressuscitar immediatament com crits Fèxi, com paraules Llätzer.

La Rambla ho era tot: cervell, cor, nirvis, punys i gola de la ciutat. Tots ho cridàrem tot. Quan a Europa se feia el silenci, nosaltres iniciàvem la cridòria; quan la guerra acabava, nosaltres la començàvem. En els fronts no se sentien trets, però se disparaven a Barcelona, i els únics sabres que partien l'aire en el món eren els dels nostres guàrdies.

Uns francesos se miraven els avalots des del Cafè de París. Comemorant l'armistici, contemplaven una batuça.

—*C'est joli*—digueren.

I ho era. Perquè mai Barcelona ho havia estat tant com aquells dies. Les Rambles tenien calitat de

boulevard, de *Trafalgar Square*, de perspectiva Newki. Els romàntics eren els senyors del carrer, tots els romàntics, separatistes, nacionalistes, republicans, aliadòfils. Després de quatre anys d'ensopiment, tenien un dia d'Europa.

I Europa eren també les banderes. Perquè si en el carrer se sentien tots els crits, a les cases se veien totes les banderes. N'hi havien que necessitaven portar cèdula per a saber d'on eren. Perquè les aliades clàssiques tot-hom les coneixia; però una blava, vermella i blanca que ens semblava era, pels colors canviats, una equivocació dels tintorers, resultà ésser la de Sèrbia, i la blava i blanca, que ens creïem era de l'Argentina, fou la portuguesa, i la vermella i blava la d'Alsàcia... Totes les banderes. Balcó hi havia que semblava l'anunci del vermut Cinzano. Les paraules pujaven al cel i es feien colors. L'iris de les senyeres descendia al carrer i es convertia en visques.

Però les Rambles que feien festa pel món, acabaren

celebrant-la per elles mateixes, convertides en via nacional, en carrer de victòria catalana. Després de la victòria, l'autonomia. Ens anàvem mirant tots com si fos el nostre armistici, preludi de l'evacuació centralista. Al trau la cinta amb les quatre barres, a la boca el «visca a Catalunya!» i al pit *Els Segadors*. Si arribem a tenir eleccions, hauríem aplegat totes les armes amb les quals ha obtingut Catalunya la victòria: un llacet, un visca, un cant i un vot.

Perquè si l'autonomia ens és concedida, ho serà per la santa insistència d'aquestes quatre armes. Madrid, laxa de tanta cridòria, reconeix el nostre dret. I així se torna a reproduir aquella anècdota profètica d'En Vallés i Ribot.

Conten que el gran federal perorava un dia en el Congrés, preconitzant les aventatges i glòries de l'autonomia. Tant va insistir en que «l'autonomia era la llibertat, l'autonomia era la riquesa, l'autonomia era la salvació», que finalment, un perio-

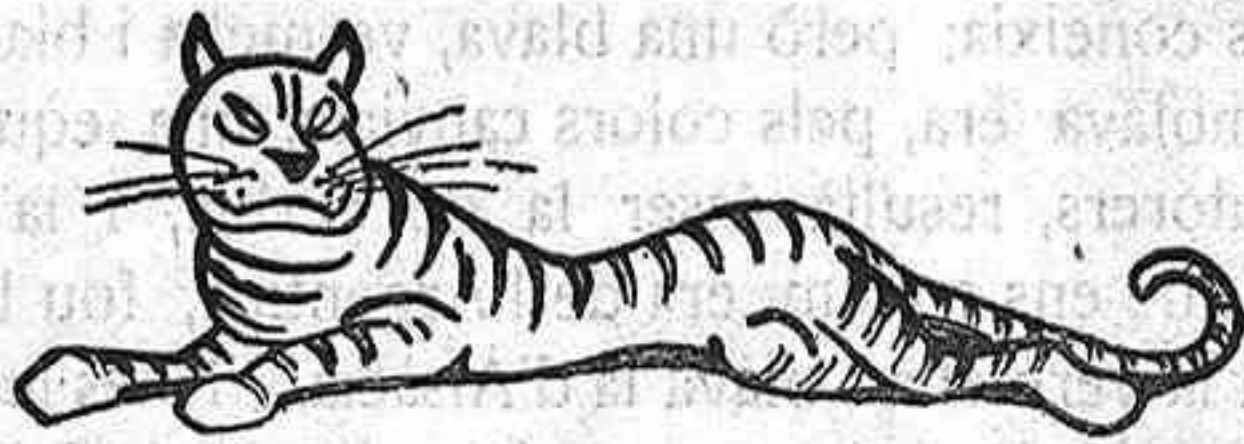
Aspecte de la Administració de «L'Esquella de la Torratxa», enflorada amb motiu del armistici

dista, des de la tribuna de la premsa, cridà amb força:

— ¡Bueno! Que le den la autonomía y que se calle.

La veu d'aquell periodista s'ha convertit en veu nacional. Però ens sembla que a Barcelona ja no callarà ningú. Han sortit totes les banderes i tots els crits. Barcelona ja torna a tenir corda.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Pels llegionaris catalans

Mai, com d'un temps ençà, s'havia evidenciat la inutilitat de les sessions municipals, en lo que toca a l'aspecte administratiu de l'Ajuntament.

Des de fa una temporada, són innumbrables les reunions del Consell—no pas el de Govern, sinó el Municipal,—en que després d'estar el Consistori aplegat hores i hores, es deixa per a revisar l'ordre del dia. El temps l'esmercen els regidors per a fer discursos, que són bo i sempre rodés de castells de focs. Reglamentàriament, en diuen de la part de la sessió destinada a la xerrameca, període de «Mociones y proposiciones», de «Ruegos y preguntas».

Aquest capítol de les interpel·lacions és inacabable, al Consistori. Per a molts ve a ésser com l'aixeta per la que's dóna sortida a l'oratòria, que no té, moltes vegades, altra finalitat que la del lluiment personal. Regidor hi ha, emperò, que aprofita aquesta part de sessions per a esvaïr el malhumor. Per a desfogar-se, que'n diríem.

En diferents ocasions, i per a evitar que els interessos del públic se'n ressentin, s'han pres acords que han restat oblidats abans d'ésser duts a compliment. Fa tot just unes setmanes convingueren els regidors en deixar l'espai destinat a discursar, per a després de despatxats els assumptes pendants.

La iniciativa, lloable des de qualsevol punt de vista que se l'examini, semblava presa formalment. Doncs, no, senyor. En la darrera sessió, i com si res s'hagués pactat, se ficà la bruixa al Consistori, i entre discurs i discurs, transcorregueren prop de cinc hores sense que al cap de les mateixes sigués llegit un sol dictamen.

Per sort, encertaren els regidors a cloure les seves lluminoses deliberacions amb una proposició de caràcter francament aliat. Mercès an ella, han sigut penjats als balcons de Cà la Ciutat els domassos dels dies de festa; s'han fet lluminàries en honor dels campions del dret i la llibertat dels pobles, i s'ha donat en el Saló de Cent un concert per als representants autoritzats de les nacions en armes.

En la proposició se parla, ademés, d'alçar un monument que perpetui la memòria dels llegionaris catalans caiguts en el camp d'honor.

Per tal de que no resti la cosa damunt del paper!...

JUST

A CAU... D'ORELLA

La casa de les banderes

Una casa teníem a Barcelona que era una mena de ampliació de l'aparador de càn Medina, i era la que coneixem amb el nom de casa d'En Vicens Ferrer, cantonada de la ronda de Sant Pere i plaça de Catalunya.

En el primer pis hi ha una companyia francesa. Doncs a cada festa banderes tricolors. En el segon, «La victòria de Berlín», és a dir bandera alemanya. En el tercer, la «Pensió Nowé» amb bandera belga. Semblava un concurs de senyeres, una manifestació dissimulada, una síntesi amb llustrina de la guerra europea. Cada vegada que passàvem davant de la casa embanderada, ens preguntàvem:

—Quina bandera guanyarà aquesta cursa immòvil?

Vingué l'onze de novembre i a la casa aquesta hi havia més banderes que mai: tricolors, espanyoles, catalanes, i dalt de tot la belga.

Al segon pis desolat, un grotesc lletrero de la casa alemanya: *La victòria de Berlín*.

El senyor Perpiñá

Malgrat el seu cognom, el senyor Perpiñá era un decidit germanòfil que tenia per dipositari de la veritat a l'«Armando Guerra». Ara el senyor Perpiñá, persona influent, distingit economista, no tan sols ha perdut la guerra, sinó l'aposta més germanòfila de totes les apostes que durant la guerra s'han fet i desfet.

Se podia apostar sobre el resultat d'una ofensiva, la presa d'una ciutat, el final de la guerra, però el senyor Perpiñá és un temerari. —El senyor Perpiñá va apostar deu duros ja que no desembarcaria ni un soldat americà a França!

El premi

Per les dependències de l'Estat s'ha iniciat el poruc presentiment de que l'autonomia de Catalunya no respectarà els empleats castellans. I uns dubtes anguniosos omplen l'ànima dels pobres buròcrates.

—Si després de Catalunya, demanen l'autonomia València, Aragó, les províncies vasques i Galícia, on anirem nosaltres?

I els catedràtics repeteixen els planys. I els jutjes. I els policies.

—Vostè que farà?—li hem preguntat a un empleat.

—Yo?—ens ha respost rencuniós—Yo, me haré o soldado u obrero!

El que més ha perdut

Hi ha un home per al qual l'autonomia representarà una veritable incongruència. Aquest home és el nostre estimat company En Marius Aguilar. Deu anys parlant català, escrivint català, defensant l'autonomia, i ara que aquesta arriba, li treuran el sou.

Perquè com a bon castellà és empleat d'Hisenda. Ell bé volia tenir romanticismes, però era castellà i fatalment

va acabar empleat, lligant-los a la pota de la taula d'un negociat. Ara amb la autonomia perdrà el càrrec. I així ell serà l'home que haurà donat per l'autonomia fins la darrera peseta i el que assentirà més convençut an aquelles paraules d'En Cambó:

—Us adverteixo que l'autonomia és cara.

I En Marius respondrà:

—Duescentes cinquanta pessetes al mes.

El timo del portuguès

Certa vegada En Carner va anar a Sabadell per la Festa major. Sabadell celebrava uns Jocs Florals en metàlic. I En Carner hi tenia dos premis.

L'Arús anà a rebre a En Carner, qui al baixar del tren li engegà dos xistos. L'altre, naturalment, el va correspondre amb altre xisto, en el qual entrava, com element substancial, una màquina d'escriure. A En Carner va fer-li certa gràcia i es limità a fer-lo repetir a l'Arús dinou vegades, rient-lo ell, cada cop, més beatíficament. I en el recó de l'escenari on l'havien encofurnat juntament amb els demés de la colla, pels quals no s'havia atinat en reservar seient, En Carner, reia subtilment i a glopets com una vulgar maturrangueta.

Però, al sentir el seu nom en boca del secretari, el riure se li estroncà de sobte.

I, tot profunde i sumís, llegí l'englantina i recollí de mans de la Reina el sobre amb les cent pessetes. Després encara llegí més versos i tornà a besar els ditets de la donzella.

Al sortir al carrer li tornaren a entrar les ganes de riure.

I en el *lunch*, tot rient i menjant *chantilly*, per un anar-se'n-hi els dits desengomà els sobres dels premis. Quedà esglaiat: en un hi havia un cert paper de banc anunciador d'una casa de mobles; l'altre contenia un senzill billet de tranvia.

Desseguida, En Carner, mig temorenc, anà a trobar al secretari. I el secretari, naturalment, se li plantà a riure. Aleshores en Carner s'enfutismà i volia saber a tota pressa qui havia clos els sobres del premis, i escrit els noms al damunt, però el secretari, tot humil i tímit no sapigué donar-n'hi resposta. En Carner s'encarà foribond amb En Ribé i aquest li respongué que mai no curaria de la seva brometa.

A l'arribar a Barcelona i despedir-se d'aquest per agafar cadascun el seu tranvia, En Carner retregué, encara el *timo* de que havia sigut objecte. I En Ribé, convençut de descobrir el ressort posà la cara xiroia i amb el seu pulcre somriure voluptuós responia: — Sabeu ben fer la comèdia.

QUADRES BIBLICS

Expulsió de Adam i Eva, després del pecat... criminal.

I pensava, encara, tot pagant el bitllet:—No en curarà pus.

I distretament el posà entre les fulles del devocionari sense adonar-se de que era un cap i cua.

Pudor femení.

L'escena en un salonet aristocràtic.

—Apa, senyora marquesa, cuití,... ensenyi'm els pits.

—I ara !.. desvergonyit!.. ¿que s'ha Tornat boig?

—Boig?... Ahir, en el palco del teatre, bé els ensenyava a tot-hom...

—A tot-hom sí!.. però a una persona sola no!..

DEL JARDÍ DELS HUMANS CRISTES

El jueu

(Conte americà)

David i John moriren en una mateixa hora i en un mateix dia.

David era un infeliç jueu que visqué tota la seva vida sospirant per a fer-se ric, molt ric. Però l'ocasió per a fer-se amb les riqueses dels altres, ensarronant al pròxim no se li havia presentat mai. Ell prou havia somniat en posar una «casa d'empenyes»... Oh, somni daurat!... una «casa d'empenyes»!... allà on van a parar tots els màrtres del Destí... Però, res; fou impossible. La fortuna no li va somriure mai, i el pobre jueu enmalaltí, i en una crua matinada de l'hivern feu el darrer badall.

John era un negre; un *negrito* protestant que també aspirava a ésser molt ric. Totes les seves il·lusions eren poder arribar a mil·lionari; disposar de dos mil·lions de dollars, però mai, mai se li presentà bella ocasió de aconseguir-los; i va morir també pobre, a la maixa matinada crua i a la mateixa hora que feia l'ànec el jueu.

Els empleats oficinistes del Cel tenien perfectament anotada en els seus llibres una informació completa de totes les accions de John i de David.

Es costum en l'Administració celestial, segons llei número 89768567898, que's porti una llista ben detallada de tots els amics i enemics de Déu Nostre Senyor. Pels administradors del Cel són amics de Déu tots aquells que creuen en la Santa Església Catòlica Apostòlica i Romana,

i són enemics tots aquells altres que creuen en *Sinagogues, Mesquites, Peres Boters i Creus de Caravaca*. Però sempre que's dona el cas d'un enemic que no hagi fet cap tort als principis celestials de la Santa Glòria, al entrar al Paradís se'l jutja lliberalment i tenint en compte tan sols els seus fets, les seves accions damunt la Terra.

Com que David i John se comportaren cristianament, encara que no exercissin de catòlics, Déu donà ordre de que se'ls obrissin les portes del Cel. I així s'executà.

San Pere, amb un gran *llavero* a la mà dreta, va sortir a rebre'ls; i els nous pretendents a la eterna glòria no trigaren en arribar.

John avançà el primer i, saludant al Sant de les barbes, preguntà:

—Puc entrar, senyor porter?

—No sols pots entrar, sinó demanar lo que més desitgis, que tot te serà concedit. T'has portat molt bé a la terra i mereixes una bona recompensa. Demana, tira al dret.

El *negrito* obrí desmesuradament els ulls, que li brillaren la fosca com aquell reflector del Tibidabo; i amb el cor ple de emoció, contestà:

—Senyor Sant Pere, jo voldria dos mil·lions de dollars.

Sant Pere cridà a un dels dependents que duien l'estilogràfica a l'orella i li digué:

—Immediatament extengui un *xec* a l'ordre, per dos mil·lions de dollars.

El jueu, que era al costat del *negrito*, escoltà i sonriqué visiblement, però «no va dir res»... Quina necessitat n'hi havia!...

Al tocar-li el seu torn, i com el Sant li feu el mateix oferiment: «Demana lo que vulguis», el jueu respongué:

—Jo vui... Jo no vui més que cinquanta dollars en anells i joies falses... i que'm deixin estar al costat d'aquest *negrito*.

ADELA

L'Unitat Ibèrica, tal com l'entenen els uns

L'Unitat Ibèrica, tal com l'entenen els altres

La protesta

LLÀ baix, en els boscos espessos de l'Àfrica equatorial i verge quasi quasi, acaba de tenir lloc un míting per a protestar de l'acció de les bestioles més que petites, sobre l'organisme humà.

Sa Majestat el Lleó, acompanyat d'un tigre arribat de les Índies, d'una àguila imperial, d'un cocodril del Nil i d'un tiburó atlàntic, presidia. No faltaven a la reunió ni les serpents boa i de cascabel, ni els escorçons; hi havien també orsos de tots els pèls i colors; llops i guilles, xacals i hienes. Corbs, esparvers, mussols, condors i demés aus de carnatge.

No faltaven tampoc les bèsties que de la rapinya viuen, com els micos que diguessim. Ni les rates i els taups i els gats independents, que no volgueren subjectar-se a les carícies de les comares ni al llacet al coll.

Sa Majestat el Lleó prengué la paraula i s'expressà com segueix:

«Amics i carnívors, apreciats menjadors de carn humana: Vos he cridat de totes les encontrades d'aquesta terra, tan semblant a un formatge, ex!, per a que m'ajudeu a protestar davant del Senyor Totpoderós de l'embestida d'aquestes bèsties microscòpiques que maten per a fer mal i prou. Quan diferents de nosaltres, que fem mal per a menjar. Home mort, home crosnit i prou. En canvi, ells no serveixen més que per a enverinar la vianda.

El Tigre prengué el miol i digué:

—Molt bé s'ha expressat l'emperador de les bèsties. M'adhereixo a tot lo que ha dit, i sobre adherir-m'hi hi afegeixo les meves protestes sobres els medis d'atac que gasten aquesta mena de bèsties diminutes. Jo, el ratllat, puc saltar a l'esquena d'un capellà, si voleu, però soc incapaç de ficar-me per la boca o les narines de ningú. Això és de traïdor.

El Tiburó prengué la paraula i digué:

—Bony! Guerra an aquestes bestioletes que maten als homes i no saben menjar-se'ls d'un most. Mai de la vida he defensat l'home en sí, però com a requisit sí que el defenso. Quan el tiren al mar, té mit gustos: de sabata, de roba bruta, de cosmètic en els cabells i de formatge als mitjons. M'adhereixo a la protesta.

Seguidament el cocodril, parlà mal dels ponts, de les barques automòvils que passen els rius sense perill, de la gent que avisa a les criatures i sobre tot dels capellans.

La hiena que és carlista tractà de defensar-los, però el xacal li sortí a trobar-la i li digué:

—Ja! ja! ja! Tens por de que et netegin la menjadora, eh? germana? Tu ets la única que pot defensar an aquests animalets que maten als homes i als demés homes que'ls enterren. Tu ets la sola que furgues cercant cadavres, com un cinglar en cacera de tòfones.

Nosaltres protestem. Som bèsties de fer mal, però no de cementiri.

I el xacal anyadí:

—Si al menys no'ls enterressin...

S. M. el lleó digué:

—Se protesta dels microbis?

I respongueren tots:

—Se protesta.

JESÚS A WILSON

—A la conferencia de la Pau, guardam'hi un lloc, que jo també tinc dret a parlar.

L'Autonomia i la dispesera

DIÀLEG

—Escolti, senyor Pepet, ¿què és això de l'Atomia?

—L'Autonomia vol dir això, senyora Maria:

Que des d'ara a Catalunya tots sols ens governarem; i, com nostres interessos també ens administrarem, treurem de les Oficines els empleats castellans, posant en les dependències escriptors tots catalans.

—Reina Santa! Amb lo que ha dit m'ha fet veure la padrina...

Aixís digui que serà l'Atomia ma ruïna!...

perquè els dispesers de casa, que tots cobren de l'Estat, ni un sol sap dir: *setze jutges mengen fetge d'un penjat.*

PEPET DEL CARR

L'HORA DE LA PAU

La nena belga. — Escolti... Es veritat això que diuen,
que ara ja'ls hi podrem donar les mans als alemanys?...

FAULES VELLES, per *Joaquim Riera i Bertrán*.—En dues parts se divideix aquest xamós volum, bell model de saviesa popular: *Faules isòpiques* i *Faules vàries*. El senyor Riera i Bertrán, adaptador conscienciat de les mateixes, contribueix amb aquest excel·lent llibre a enriquir la nostra literatura. Fa un grapat d'anys va publicar aqueix autor una col·lecció de faules (un centenar), que obtingueren un admirable èxit, al punt d'agotar-se l'edició en poc temps. La bona acullida de aleshores induí al senyor Riera i Bertrán a conrear el gènere i avui ens presenta de nou aquest aplec, al qual dóna una major amplitud, afegint-hi algunes composicions traduïdes de diversos autors nacionals i estrangers. Es llibre que ha de plaure, no sols als infants, sinó a tots els que estimen la sana literatura.

Per a mostra de lo bellament que han sigut trasplantades aqueixes faules al nostre idioma, vegi's la següent traducció de Florian:

MESTRE PAPAGAI

Gros Papagai, un jorn, s'escapa de la gàbia i a un florit bosc va a raure, que poblen els ocells. Allí, donant-se to d'au molt experta i sàvia, al cap de poques hores diu fàstics de tots ells. El Rossinyol modula sens art i desafina; fa, l'estrident Canari, posà els nervis malalts; la Merla és carrinclona i escassa; la Cardina, imitadora feble de cants insubstancials.

Ni un dels ocells cantaires mereix que se l'alabi, ni un sol que sigui digne de lleu aprovació; a tots xiula implacable i imposa el crític savi, amb ses xiulades dures, silenci aplanadô. Cansats de tanta afronta, fan els ocells visita al Papagai i diuen-li:

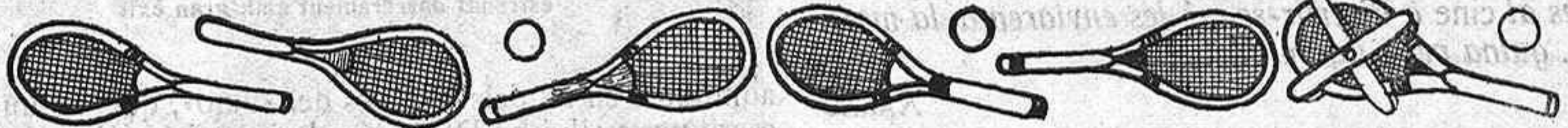
—Senyor: vos que ens xiuleu tan fort i amb tal cruessa que al més calmós irrita canteu d'una vegada!... Deveu tenir gran veul... Canteu per adestrar-nos en vostra docta escola. Volem en ella aprendre de refilar ben bé...—
El Papagai es grata el cap i així mormola:
—Jo de garlar sóc mestre, prô, de cantar... no'n sé!

LA GUERRA DE LES NACIONS, per *Captain Morley*.—Es el tercer volum de la Història documentada de la gran guerra que acaba de tenir lloc en els camps d'Europa, i que amb tant d'èxit ve donant a llum un testimoni ocular. En el volum que tenim a la vista, que és interessantíssim, es parla de la Retirada russa, de la Batalla de la Champagne, les Victòries sèrbies, la Intervenció de Turquia i Bulgària, l'Aixafament de Sèrbia; Grècia i la Guerra, l'Ofensiva russa al Càucas, la Batalla de Verdun, A Itàlia i la Batalla del Soma. Acompanyen el text disset cartes geogràfiques.

BLOC-BONAVIA (Manelic).—Havem rebut aqueix bloc de calendari català, que s'està fent popular a totes les terres on se parla el nostre idioma. El «Bloc-Bonavia» conté, ademés del text de consuetut, santoral, efemèrides, etc., un bell recull de treballs literaris, poesies, màximes, acudits, que li donen una extraordinària amenitat,

LES DONES DE TOTHOM.—Tragi-comèdia en tres actes, de «Amichatis», que ha obtingut un merescut èxit en un dels teatres de Barcelona. La publica en son darrer número *La Escena Catalana*.

SEPT SCIENCIES

GUERRA A LA GRIPPE

Per més que s'ha fet mundial aquesta passa gripal que per tot va semblant dol, ahir deia don Pascual que qui la té és perquè vol.

O sinó llegiu *El Sol*, *La Vanguardia*, *El Liberal*, fins *El Correo Español*, i en tots veureu bon èstol d'anuncis contra aquest mal.

Tots amb un fi comercial diuen que són sens rival, l'un a base de *Mentol* l'altre de *Fosfat de cal* i algun de *Tronxo de col*.

Per a prevenir com cal aquesta epidèmia actual tenim el *Tonipectol*,

el *Quit*, el *Desinfectal*, i l'aigua de *Farigol*. (1)

Segueix l'*Anticatarral*, l'*Elixir Eucaliptol*, el *Ritonal*, el *Timol*, l'*Oxentol*, el *Sanital* i els banys de sal... o de sol.

Perquè el microbi fatal no es fiqui pel nas, si es vol s'ensuma un xic de *Nasol*, o bé es tapa amb *Cotonal* o es desinfecta amb *Lisol*.

Per a combatre aquest mal hi ha qui creu amb el *Salol*, altres prenen *Iodozal* (i algú pren per nà a dâ un vol un auto de l'Abadal.)

Conec un químic mussol que s'ha fet ja un dineral amb un líquid vegetal que el titula *Garrafol*: (això si que és garrafal.)

Davant d'un assortit tal d'especifics sens rival que seran més o menys bol, (1) crec que l'afecció gripal marxarà aviat... (si és que vol).

I repeteixo ben alt el que va dir don Pascual rentant-se el nas amb *Fenol* que aquesta passa fatal qui l'agafa és perquè vol.

J. STARAMSA

(1) a.

:-: GLOSARI :-:

ALS IN-
FANTS DE
CASTELLÓ
VÍCTIMES
DEL CINE

Permetin que de l'horrible catàstrofe ocorreguda a Castelló els en digui ben poca cosa, perquè em sortiria del test.

Un càstic del cel?... Mentida!...

Burrícia dels homes... i de les dones, això sí.

Qui els fa enviar la quitxalla al cine, lloc de perdició, antihigiènic, veritable infern per al còs i per a l'esperit dels infants?

A casa ens fan nosa les criatures. Ens pesen; són inquantables. I les envien a la indigna fosca, apendre coses lletges, a abarraganar-se en males costums, a iniciar-les en el més baix sensualisme i en els més degradants dels crims.

Això, quan no passa com a Castelló, que es cregueren enviar-les al cine a divertir-se... i les enviaren a la mort.

Ex!... quina pena i quin fàstic!

XARAU

ESPAÑOL

Com era d'esperar, el nou sàinet *Bataneros en Comandita*, d'En Rusiñol, obtingué un èxit esclatant que obligarà a l'Empresa a sostindre-la als cartells durant molt temps. Inspirant-se en un fet sorollós que interessà recentment a tot Barcelona, l'amic Santiago ha escrit una obreta satírica plena de gràcia i espontaneïtat. L'argument, senzillíssim, clar, i *natural*, com arrencat que és de la veritat mateixa. Tot li ha donat ja fet la realitat dels fets; l'autor no ha fet altra cosa que arrencar tipus de Sant Andreu i fer-los-hi donar el salt cap al *Paralelo*. D'aquí que *Bataneros en Comandita* resulta un troç de vida posat a les taules. Lo que és ben bé d'En Rusiñol no és precisament l'argument, sinó la estupenda traça en retratar aquells pintorescs personatges, entre els quals n'hi veiem de molt vius i de molt tontos com en l'existència ciuta-

dana de cada dia. Lo que és ben bé d'En Rusiñol és la sàtira finíssima i al mateix temps punxaire que no té parió en la literatura teatral de la nostra terra; lo que és ben bé d'ell és aquell diàleg fluid, fresc, empedrat d'acudits i de frases enginyoses que obliguen a esclafir la rialla al espectador i al mateix temps, com a bona lliçoneta que és, li obren els ulls cegats per l'ignorància tot trucant-li al cor per a que senti una viva llàstima vers als dèbils benaventurats.

En resum: un sàinet de costums dels millor del mestre: de acció ínfima però interessant, de molt moviment, d'una gràcia espontània remarcable i d'una gran fermesa en la trama i en l'exposició dels caràcters, gruixuts, tots de relleu, com cal en obres d'aqueix gènere.

El deliciós sàinet, que obtingué l'èxit que's mereixia, surt molt ben jogat pels artistes del «Teatro Español». En Barbosa molt bé en el paper de *Bataneros*; les senyores Baró i Faura fent veritables creacions dels respectius papers; En Galcerán,

Escena final de *Bataneros en Comandita*, sàinet d'En Rusiñol, estrenat darrerament amb gran èxit

admirable en un dels víctimes del «timo», que és un paper escrit per a ell; i En Daví i els altres també molt acertats; fins En *Juanito*, s'hi llueix de debò en un paperet interessant. Per això no és d'estranyar que hi hagués llargs aplaudiments i per a tots.

ALTRES TEATRES

S'ha estrenat darrerament al «Goya» una comèdia en tres actes d'En Felip Sassone, *La señorita está loca*.

Si deixem de banda algunes inverossimilitus que estan ja en la soca de la producció, tindrem que l'obra resulta ben passadora, doncs hi ha en ella escenes molt ben construïdes i el diàleg és sempre acurat, literari, i s'escolta amb gust. No pot considerar-se com una gran troballa, però per ésser obra entretinguda i ben escrita creiem que té el dret de veure's catalogada en la llista del bons èxits. La companyia La Riva l'interpreta molt discretament.

—En el «Romea» segueixen en crescendo els èxits de *Stevenson, L'hoste mil·lionari* i del ja popular sàinet *Navis a Montserrat*. La setmana passada s'estrenà una obra per a infants, *El més petit de tots*, original d'En Josep M.ª Folch i Torres. Fins ahir dijous no s'ha representat en funció de nits; per aquest motiu, a nosaltres, noctàmbuls empedernits, no'ns ha sigut possible encara anar-la a veure.

EDEN CONCERT

Simpàtica per tots conceptes fou la festa de caràcter aliadòfil, que's celebrà dissabte passat al «Eden Concert».

Assistiren a ella la major part dels còsols i personatges

importants de les nacions aliades que foren complimentats pel senyor Salvatella, representant de l'Empresa. De femelles, no cal parlar-ne, moltes i totes espeterrants. El programe fou un èxit. Se començà per la carrincona «Canción del Soldado»; després vingueren els himnes de totes les nacions defensores de la bona causa i finalitzà amb el cant de «Els Segadors», entonats per una colla de nacionalistes de la terra i aplaudits per tota la concurrència. La Mercè Seros fou avacionada en *La Marsellesa*.

Cal felicitar a l'organitzador de dita vetllada el gran Planas, músic director dels *Tzigans* del «Eden», tenor de gran empena i que demostrà, dissabte, tenir disposicions per a exercir de *regisseur*.

En Miranius, bordegaç de sis anys, entra a una farmàcia.
—Dongui'm deu cèntims de carnet-los per a la tòs.
—Son per a tu?
—Els caramet-los sí, però la tòs es de l'àvia.

Una senyora està comprant unes lliga-cames.
—Vol dir que són bones i de durada?—pregunta al dependent.
Aquest li respón.
—Una lliga-cama feta a *conciència*... ¿No veu que és elàstica?...

AMB MOTIU DE L'ARMISTICÍ

—Celebrem-ho, adrogueret?
—Ja està dit!... Volta-la, Manelal...

LA FEBRE DEL ANUNCI

Un reclam per a explotar

ELS DEPORTS

Aquesta setmana podem resumir-ho tot en una paraula: Pluja. I es clar que en aquestes condicions aquàtiques, pròpies tot lo més per a entretenir-se en jocs d'aigua, no podem pas fer menció del futbol.

Hem de convenir que la mare naturalesa ha xasquejat injustament als nostres futbolistes, car precisament les circumstàncies de diumenge no eren pas a propòsit per a suspendre tan esperats partits com els que corresponia. I com si aquesta contrarietat no fos prou, tenim que aquests no's faran fins al final de la tanda. Serà possible poder esperar tant?

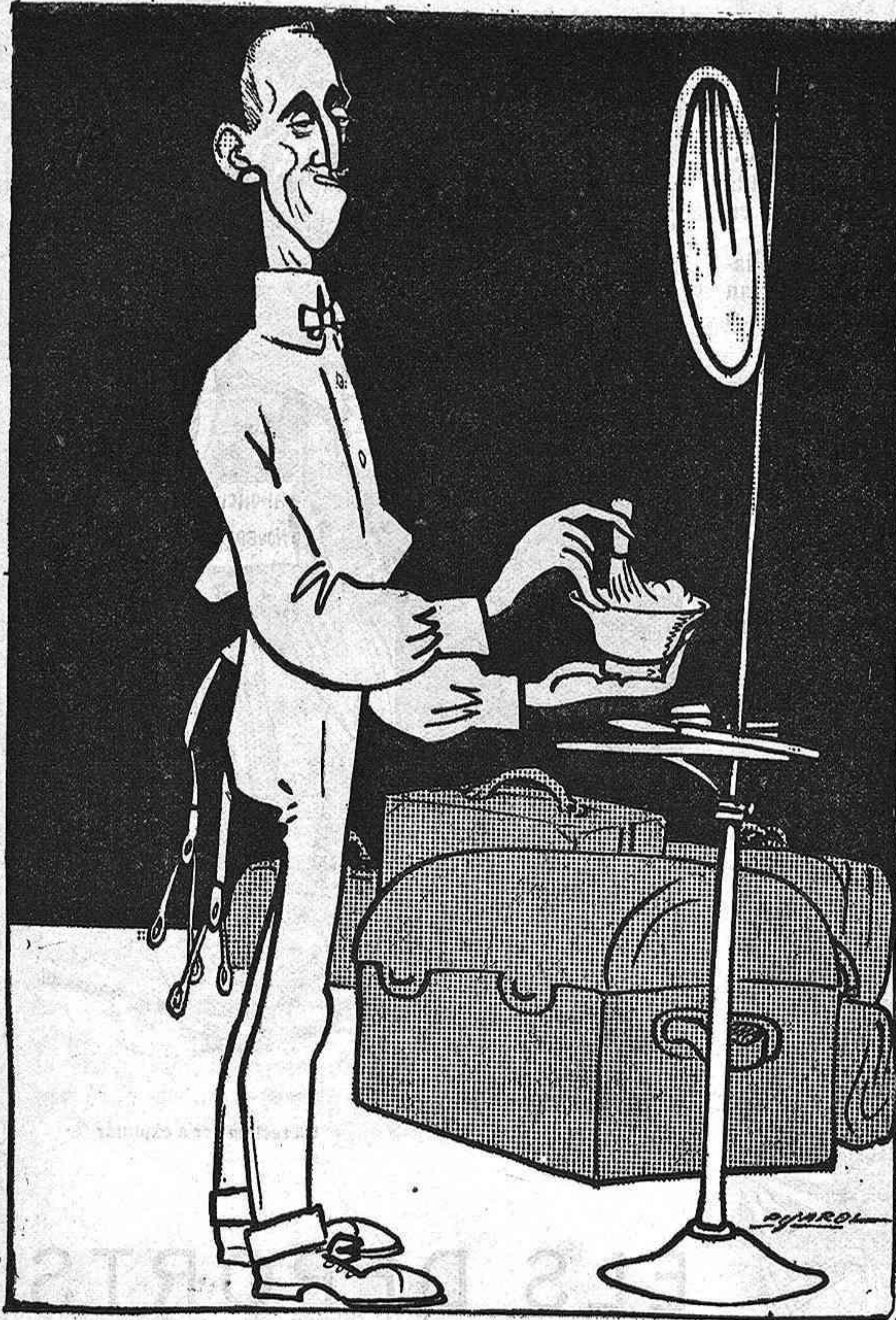
Però ja que no podem parlar de coses succeïdes anunciarem que s'estan fent actives gestions per a que en les festes de Nadal, ja poguem admirar un equip anglès «pur i garantit».

Assegurem la certesa de la nova i hem de procurar que així sigui, per a que al menys, serveixi l'acte de celebració per la victòria de les armes angleses, lo qual, sembla mentida que cap Club de la nostra terra hagi volgut o sapigut fer.

Passant a altres coses, sembla que estan molt avançades les obres del nou frontó Principal; hi veurem coses grosses segons propòsits dels empresaris que volen fomentar particularment el joc de pala. Acompanyat al frontó hi haurà un

La Passa

Carta un xiquet retrassada
d'un amic que l'ha passada.

UN REFRA CASTELLA

«Cuandò véas las barbas de tu vecino pelar...»

«saló de musica» amenitzat per «estrelles» «tziganes», con-
corregut per «souper-tanguistes» i demés espècies per l'estil.

Això és fomentar de veres el deport, i lo demés són ro-
manços. Al fi i al cap, després del que's fa en els cassinos
«deportius» de la Rambla i del carrer Pelai, lo del frontó no
serà més que un innocent passatemps.

STOP

Lliçó de història natural.

La professora pregunta a una de les noies:

—Veiam si sap citar-me un animal, del qual les senyores
n'utilitzin les plumes per a la seva *toilette*?...

La nena després de rumiar:

—El boà.

Estimat amic: ¿què *passa*
que ni vens ni m'has escrit?
Es que tens por de la *Passa*
o és que la *passes* al llit?

Guerra i fam eren ja massa
—molt massa, per no dir prou!—
sols faltava aquesta *Passa*
per aixafar-nos més l'ou.

I quin dimontri de *Passa*,
que'l dèbil, igual que el fort,
fet i fet tothom la *passa*
i qui en surt... ja té prou sort.

Hi ha algú que s'ho pren a guassa,
fins hi ha algú que hi fa bons mots,
però mentrestant la *Passa*
va *passant* els taps de tots.

La Ciència prou s'escarrassa
prescrivint remeis en và,
però la *Passa* no *passa*,
que ben parada s'està. (1)

«Que surts poc», «que si surts massa»,
«que si menges», «que si beus»...
sí, sí; tot això la *Passa*
s'ho *passa*... per sota els peus.

Ella, en tant, *passa* i *trespassa*
ficant-se en tots els recones,
que no hi valen per la *Passa*
lazaretos ni cordons.

I pensar que aquesta *Passa*,
que *passa* a sac tot el món,
la devem al gran fardassa
d'ex Kaiser Guillem segon!

Que és ell i sa mala raça
—i això és ben cert i sabut—
que han sembrat aquesta *Passa*
que *passa* de nord a sud.

I em temo que la tal *Passa*
que ho fa anar tot de revès,
ni *passa* ni porta traça
de *passar* de llarc mai més.

Basta ja! Que tanta *Passa*,
en present com en futur,
ja *passa* de mida... i *passa*
fins del castany més obscur!

A. TILA

(1) Gràcies a Déu ja acaba de passar.

ESQUELLOTS

No poden pas dir els estadistes higiènics oficials que la
maleida *passa* hagi passat del tot.

Ara mateix el propi governador senyor González està
fent llit a conseqüència de la *grippe*.

Com li correspòn a perfecte cavaller, el Microbi, abans
d'anar-se'n definitivament, ha volgut visitar a l'autoritat go-
vernativa. Una visita de compliment, que ha sigut més que
una sentada: una *llitada*.

La cortesia abans que tot.

Per recents telegrams de l'Estació de Nauen se sap que
a Baden-Baden s'hi ha proclamat la República Federal.

Ironies del Destí.

Nosaltres republicans i federals *de tota la vida* badem més que els de Baden-Baden.

Sembla que, fet i fet, no s'obriran les classes de l'Universitat fins passat Reis.

Alça petits, quines vacances més grasses!

Fins passat Reis.

Jo d'ells ho allargaria una mica més: Això és, no les obriria... què fins passat Reis!... fins passada la República!...

NOTES DE CASA:

De l'acreditada fàbrica de joguines «Catalònia» (Darder, Ràfols i C.^a) havem rebut una mostra de la enginyosa caricatura representant la França i ses Nacions Aliades, «bibelot» que els fabricants anomenen molt encertadament *La nina de la Victòria*.

Es una joguina de actualitat molt elegant i molt capriciosa que obtindrà, segurament, l'èxit que's mereix.

Agraim la finesa.

Castanyes!... Calentes i grosses!

Diu *La Lucha* del dimecres:

«El excesivo número de music-halls que funcionan en Barcelona, ha originado el crecimiento de publicaciones que en su inmensa mayoría solo persiguen la publi-

cación de anuncios y retratos, exigiendo éstos a las artistas mediante el pago de una cantidad. Se llaman los tales atracadores, periodistas. Y aunque en este perro oficio del periodismo convendría de vez en cuando una depuración severa para aislar a los inmorales, es lo cierto que son los periodistas, en su mayor parte, personas honorables que están cien mil codos por encima de los atracadores y sablistas que actúan de directores o escribidores de algunos semanarios y revistas.

»A uno de éstos titulados periodistas, la gentil artista señorita Conchita Ulla le dió su merecido, como réplica a impertinencias e incidias. Fué un crudo bofetón que consternó al abofeteado y alegró a algunas de las víctimas que tras ganar poco se ven sableadas por quienes recurren a la difamación si las artistas de music-halls no acceden a sus peticiones.»

Duro, «Conchita»!... A ellos, que són pocos y... des preocupats!

Llegeixo:

«Ayer, a un caballero que iba en la plataforma de un tranvia de la línea de Gracia, le robaron una cadena de oro, la cartera y el reloj.»

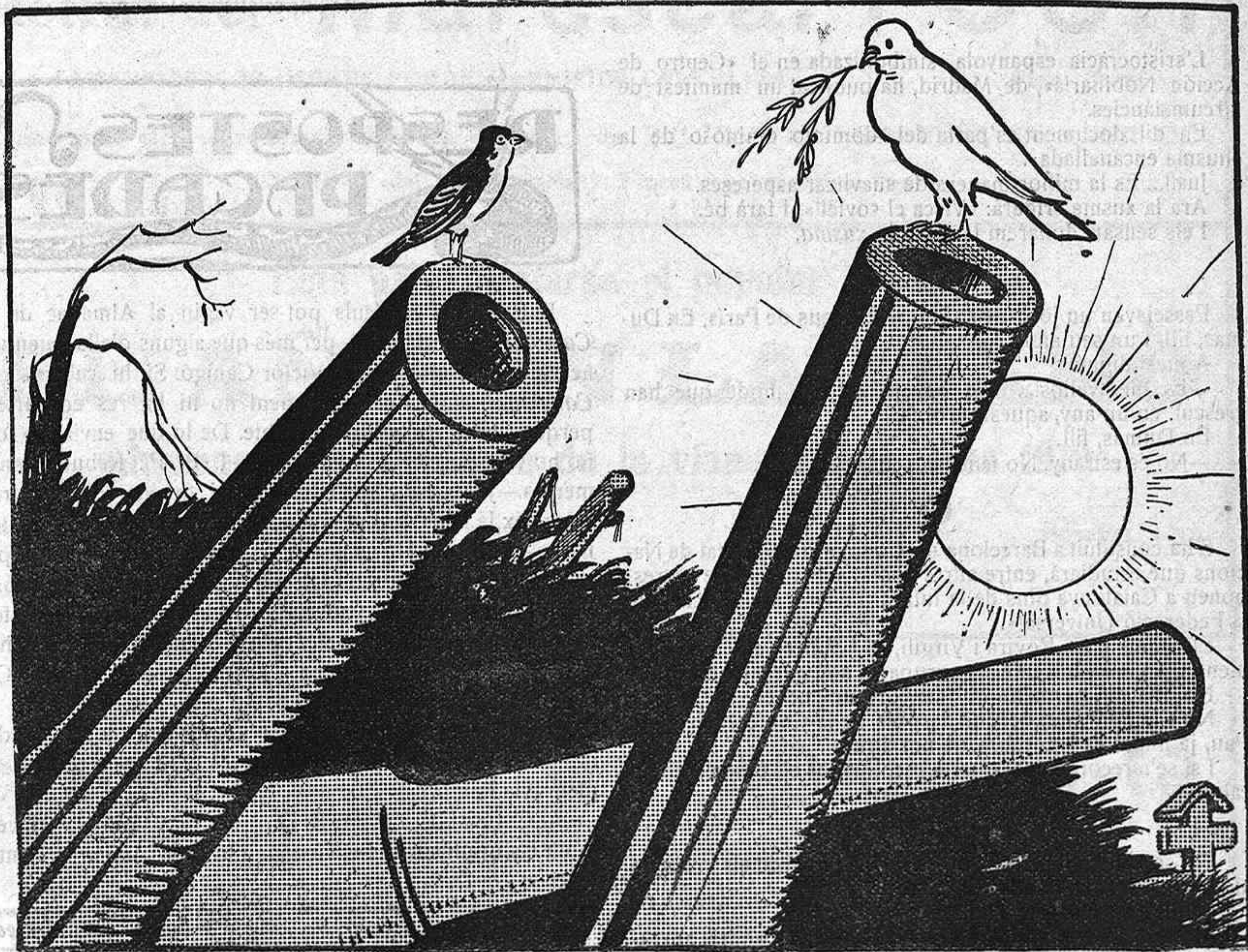
I les calces no?...

Això de l'autonomia, més o menys integral, sembla que és un fet.

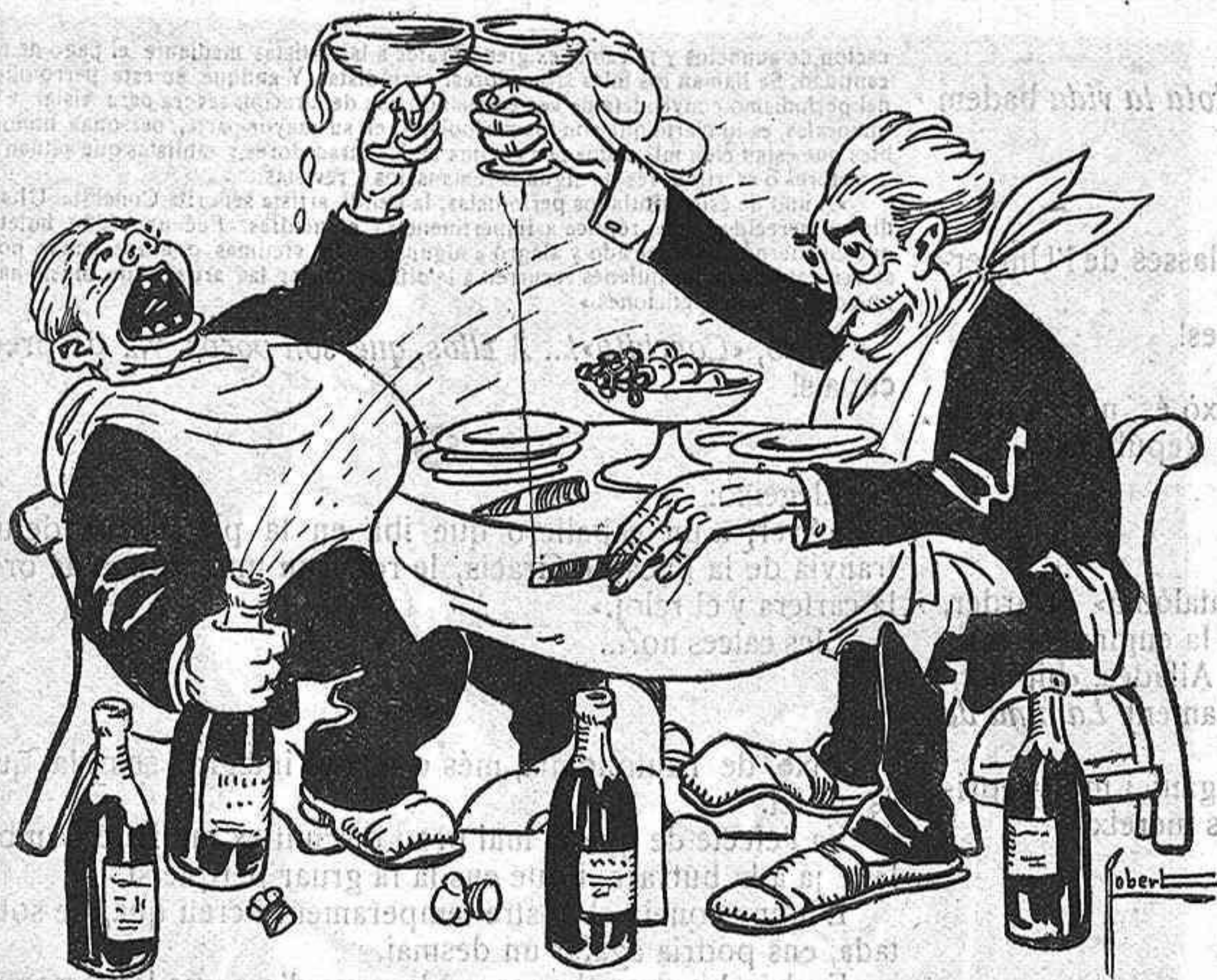
Fa l'efecte de que el mai prou discutit ex ministre Cambó la té ja a la butxaca, i que ens la fa guiar perquè sí.

L'home coneix el nostre temperament i creu que, de sobtada, ens podria agafar un desmai.

Fa bé; les coses bones val la pena d'esperar-les assegut.

— Vol dir, senyor Colom, que aquestes boques ja no vomitaran mai més foc?
— Mai més no ho sé, però no pas per ara. Ja hi pots fer el niu, ja.

EL GERMANÓFIL CONSEQUENT

—Visca Franca!... Visquen el allats!...

—Ai, all... No ho cridava pas, tot això, ara fa un any.

—Caram, quina gràcia!... Ara fa un any guanyaven el altres.

D'entre tots els banquets aliadòfils celebrats aqueixos dies—que han sigut molts,—cap de tan important, si havem de mirar els preus dels tickets, com el que degué tenir lloc ahir en el Hotel d'Anglaterra. Una gran festa plena de solemnitat, on les llagostes i els uniformes foren el plat fort.

Demà, en el mateix restaurant se'n celebrarà un altre de més democràtic i més nombrós segurament. La presidència ha sigut cedida al gran Joffre, i el banquet el dona l'«Association G. F. des Mutilés et Réformés de la guerre».

Vagi la nostra adhesió.

Quina manera de tragar bilis els germanòfils!...

No sapiguent què dir, ara s'entenen en burlar-se del natural entusiasme del poble; i despatriquen contra les banderes i els llacets.

El Dia Gráfico fins arribà a alegrar-se de la pluja, perquè destenyia els colors de la seva antipatia.

Efectivament, els colors d'algunes banderes no han resistit gaire.

Lo que trigarà a destenyir-se és la terra, xopa de sang, per culpa dels brètols imperialistes alemanys.

L'aristocràcia espanyola, simbolitzada en el «Centro de Acción Nobiliaria», de Madrid, ha publicat un manifest de circumstàncies.

En dit document es parla del «domini omípotent de la chusma encanallada».

Just!... Es la millor manera de suavitzar aspereses.

Ara la xusma cridarà: «Visca el soviets!», i farà bé.

I els sensats donarem la raó a la xusma.

Passejaven un jorn pels Camps Elíseus de París, En Dumas, fill, i un seu amic.

Aquest digué:

—Es meravellós!... Vos heu fixat del mode que han crescut, en un any, aquests arbres?

En Dumas, fill:

—No és estrany. No tenen res més que fer!...

S'ha constituït a Barcelona un Comitè Pro-Societat de Nacions que estudiarà, entre altres coses, «els drets que corresponen a Catalunya dins de la futura Federació Ibèrica i de la Federació Universal».

Els noms d'En Rovira i Virgili, Pi i Suñer, etc., que formen en aqueixa benemèrita agrupació son garantia d'èxit.

No obstant, permetin dits senyors un consell:

No s'hi adormin; perquè després de la Conferència de la Pau, ja ningú es recordarà de nosaltres.

I si se'n recorden serà per a recollir-nos els ossos amb un cabacet.

Tot seguit d'anunciat l'armistici s'han abaixat els preus de alguns articles, entre ells el tocino i el carbó.

I l'oli?... Què espera l'oli?

Ara que els submarins no en necessiten, bé podria apresurar-se a baixar.

Apa, apa, que s'acosta el temps de les torrades.

F. P. C.: Els versículs pot-ser vagin al Almanac de *La Campana*. No estan mal, per més que alguns d'ells tenen una accentuació defectuosa.—Victor Canigó: Sí hi caben, a *La Campana*.—E. G. C.: Actualment no hi ha res en cartera, perquè s'hi va fer un bon dissabte. De lo que envia, lo que no ho vegi publicat és que no va.—J. B. P.: Rebut i tantes mercès.—J. Martrus: Per mica d'espai que'ns sobri, aniran. S'agraeix la felicitació al company.—Pepet del C.: Lo mateix li dic.—V. R. M.: No'ns convé; és massa desenaixat i poc substanciós.—M. Moreno Oliván: Veurem; no li asseguro.—Martí Joan: No té gaire novetat.—Un espectador: De gustos, no se n'ha escrit cap llibre encara.—Alguns Italians: S'estima la felicitació; no val la pena.—J. R.: Enterats.—J. M.ª Cid Prat: Ho sento, però no'l puc complaure.—A. de A.: Ho va llegir malament, senyora. Allò no anava per a totes les dones, sinó per a una... ail... que'ns toca molt de la vora. I teníem tota la raó.

A. C. i S., J. C. i P., A. B. G., J. P. i P., A. A-B: Havem rebut els originals que envien amb destí al *Almanac*; tantes gràcies.

Antoni López, editor — Rambla del Mltg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELÉFONO 4115

AVIAT

ALMANAC PER A L'ANY 1919

DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Dedicat a les MUNTANYES DE CATALUNYA

Poden nostres corresponsals formular demandes

SANTIAGO RUSIÑOL

32 reproducciones de sus magníficos cuadros y trabajos literios
en elogio de los jardines

UN TOMO Pesetas 6

Retrat del Marescal FOCH

TAMANY 26 X 33 IMPRÈS SOBRE MAGNÍFICA CARTULINA Ptes. 0'25

Dintre pocs dies se posaran a la venda els retrats de WILSON, REI DE BÉLGICA, i REI DE SÈRBIA del mateix tamany i preu que el d'En Foch

Està para agotarse el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia de la vida práctica para 1919

En rústica Pesetas 1'50
Encuadernado ' 2

La setmana que vé

Bataneros en Comandita

sainet d'En Santiago Rusiñol

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravísos, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

UN BEL MORIR...

— Decideix-te.. Es un all... Lo que puguis fer tu mateix, no esperis que t'ho facin els altres.